“TÜRKÇE-ARAPÇA MANZUM SÖZLÜKLERDEN SÜBHA-İ SIBYÂN-I (METİN)”

Doç. Dr. Atabey KILIÇ*

ONE OF THE TURKISH-ARABIC VERSE DICTIONARIES: SÜBHA-İ SIBYÂN-I (TEXT)

ABSTRACT

In this article we will introduce the text of Sübha-i Sıbyân. It is registerded in Konya Mevlana Museum Library with 4026 number. It is between 72b and 102b pages. It is a verse dictionary in Turkish and Arabic. It is a very important work for literature and language.

Key words: Sübha-i Sıbyân, literature, language, dictionary, verse, Old Turkish Literature.

Biz bu çalışma çerçevesinde ana hatlarıyla tanıtmaya çalıştığımız Sübha-i Sıbyân'ın metnini, Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 4026 numarada kayıtlı bulunan manzum sözlük mecmuasının 72b-102b varakları arasında bulunan nüshasından hareketle bilim dünyasının istifadesine sunmaya çalışacağız. Eserin yukarıda da belirttiğimiz üzere sadece Türkiye kütüphanelerinde tespit edebildiğimiz 60'ın üstünde nüshası bulunmaktadır. Elde bulunan, kayda geçmemiş pek çok nüshasının bulunduğunu da gördüğümüz için,[1] şu hâlde eserin ilmî usullerle tenkitli neşrinin yapılması pek mümkün görünmemektedir. Fakat, edebiyatımız, özellikle de sözlük bilimi ve çocuk edebiyatı için önemi gözardı edilemeyecek kadar fazla olan Sübha-i Sıbyân'ın metnini daha fazla geciktirmeden transkripsiyon harfleri ile ortaya koymak gerektiği de âşikârdır. Biz adı geçen nüshaya dayanarak Sübha-i Sıbyân'ın metnini neşrederken bazı hususlara da özellikle dikkat ettik. Bunlardan birincisi, nüshanın rivayetini hemen hemen her defasında aynen kabul ettik. Burada yaptığımız tenkitli neşir olmamakla beraber, elimizde bulunan nüshalardan, özellikle de Süleymaniye Kütüphanesi'ndekilerden metin kontrolü için istifade ettik. Metinde yer yer karşılaştığımız bazı eksiklikleri ve müstensihten kaynaklanan ufak tefek yanlışları bahsi geçen nüshalarla mukayese ettikten sonra tamir yoluna gittik. 4026 numaralı nüshada bulunmayan, fakat vezin ve anlam gereği olması gereken kelime veya ibareleri diğer nüshalarla teyit ettikten sonra metinde [] işaretinin içerisinde

---

* Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü KAYSERİ atabeykilic@gmail.com

[1] Bu tür nüshalardan biri de değerli dostumuz, kıymetli bilim adamı Yard. Doç. Dr. Dursun Ali TÖKEL'e aittir. Yine sevgili kardeşimiz Yard. Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM de Erzincan kütüphanelerinde çeşitli nüshaların gördüğünü bildirmiştir. Anlaşıldığı kadarıyla eserin tam bir nüsha tespitinin yapılması şu şartlarda pek mümkün görünmemektedir.

göstermek suretiyle verdik. Yazmada gördüğümüz derkenar kabîli metinleri de dipnot hâlinde vermeye çalıştık.

[72b] Süb§a-i Ṣıbyän

Bismi'llähi'r-ra§mäni'r-ra§îm

(Müfteilün müfteilün fâilün)

1 Nämõ-ı ̀ udä Ÿikr idelim ibtidä
Menzil-i maø´ùda Odur reh-nümä

2 Nämõ-ı ̀ udä olsa esäsõ-ı keläm
Aña binäõen n'ola olsa temäm

3 Nämõ-ı ̀ udä cän u dili úäd ider
Cümle luûät ehli anõ yäd ider

4 ~amd ü §enä minnet ü úükr ü sipäs
Läyõø-õän ̀ älõø-õ cinn ü ünäs

5 Ol ki benì ädeme virdi lisän
Tä ideler úükrini vird-i zebän

[73a] 6 úılmile §ikmet virüp itdi kerem
" úAlleme mä lem yaúlem bi'l-øalem"[2]

7 Niúmetiniñ süfresi berr-i basì
~ikmetiniñ øaresi ba§-õ mu§ •

8 æullarõna ra§meti çoø pädiúäh
Cenneti göstermek içün úäh-räh[3]

9 úÁleme gönderdi Resùl-i Emìn
Hem aña indirdi Kitäb-õ Mübìn

---

[2] "(Allah, insana) Bilmediklerini ve kalemle yazmayõ öğretendir. " Metin Alâk suresi 4 ve 5. ayetlerde úöyle geçmektedir: "ElleŸì úalleme bi'l-øalemi. úAlleme'l-insäne mä lem yaúlem."

[3] Metinde "úäh u räh" úeklinde harekelenmiútir.

10 `aløõberì øoldõ¬aläletden ol
~aøøõúayän eyledi gösterdi yol

11 Rähõhidäyetde siräc-õmünìr
Yevm-i øõyämetde úefìú ü na´ìr

12 Ümmeti §aøøõnda duúäsõøabùl
A§med ü Ma§mùd u Mu§ammed Resùl

13 ™alli úaleyhi hüve ¿ayrü'l-enäm
Rabbi ve sellim bi-etemmi's-seläm

[73b] 14 £ümme úale'l-äli ve a§äbihi
El-müte§allìne bi-ädäbihi

15 Necm-i hidäyetdir anõñ her biri
MeŸheb-i ~aøø üzre ider reh-berì

16 Cümlesiniñ rù§õna her ´ub§u úäm
Vä´õl ola ~a¸ret-i ~aødan seläm

Der Beyän-õ Sebeb-i Na®m-õ Kitäb

(fâilâtün fâilâtün fâilün)

17 Nämõ`udä çünki söze virdi täb
Diñle nedür bäúi§-i na®m-õ kitäb

18 úlm-i luûat emr-i mühimm olmaûõn
~õf®õnõteshìl içün ehl-i yaøìn

19 Na®m ile bir niçe luûat yazdõlar
Silk-i meúänìde dürer dizdiler

20 æanøõ ¿abì kim oøuyup §õf® ide
úÁõid olur aña niçe fäõide

21 ÷ab-õ luûätda olur behredär
Veznile na®m içre bulur iøtidär

[74a] 22 Läkin aõñ ek§eriniñ maúnisi
Olmaû[õ]a terceme-i Färsì

23 Fehm idemez anõ ehl-i diyär
Ola ¨u´ù´ä oøõyanlar ´õûär

24 ~õ®a ¨aleldür bu daõväøõúä
Terceme laf® üzre muøaddem ola

25 Yä¨ud ara yirde ola fäõa
Vezn içün ìräd olunan laõa®

26 Gerçi seläsetde gelür bì-na®ìr
Läkin olur ¸abt-õluûatde úasìr

27 øndi bu man®ùõn bu úabd-i ¸aúìf
Lu f-õ øähì ile yazõm la ìf

28 Na®mõ §u´ù´õnda idüp ihtimäm
A §en-i tertìbile virdim ni®äm

29 Laf®õ muøaddem úaøabince hemän
Tercemesi bulõaña iøtirän

[74b] 30 Laf®õa maúnäõ idüp izdiväc
æalmaõsür¨u raøama §iyäc

31 Tä ki ola fehmi vü§õ®õyesìr
~acmi ´aûìr ola luûätõke§ìr

32 øni Feri úte ûatõgibi genc
Oldõvü æurõan ûatõn itdi derc

33 Bir niçe ba§ üzre açup perr ü bäl
æõúalaõoldõsefìne-mi§äl

34 æõúa temämõnda daõä úikär
Hem laøabõ-ba§õvü hem vezni var

35 `ayr ile úäyed sebeb-i yäd ola
Süb§a-i ™õbyän aña hem ad ola

36 Na®mõ-selìs üzre bu rŭen kelām
úAvnõ`udäyõla çün oldõtemäm

37 Geldi bu mirõäõ-dile müncelì
Tä aña tärì ola "na®mõ-celì"[4]

[75a] Der Beyänõ Münäcät

(müfteilün müfteilün fâilün)

38 Ey keremi úämil ü îsärõbol
Lu fõñõla eyle duúäõmøabùl

39 æõ bu kitäbõsebeb-i maúrifet
Ben øuõña väsõa-i maõiret

40 Kim ki baña ¨ayr ile ide duúä
Á ¨õrõvü úäõbeti ¨ayr ola

41 Ehl-i na®ardan dõbudur recä
Eyleyeõlä §göricek ä ø

42 Müfteúilün müfteúilün fäúilün
Zevraøõveznile bu ba§a ´alõn

Ba §u'r-recezü'l-müreffel

(müstef'ilâtün müstef'ilâtün)

43 Alläh u Tañõbir ismi Ra§män
æuddùs u Árì bir naõSüb§än

44 Bärì vü Fäõr Yaradõcõdur
Väøì vü úäõm §äfõ® nigeh-bän

---

[4] " Û 50,» 900, ×40, " 3, Ó60, +10 " derkenar. 1063? H. / 1653.

[75b] 45 ø úä yaratmaø ìmän inanmaø
Cennetdür uçmaø firdevs bostän

46 ùems ü Ÿükä gün bedr ü øamer ay
Kevkeb sitäre dürrì öta¨ än

47 Lüccì deriñ ´u hem lücce deryä
När u caùm od hem cemúi nìrän

48 Sirbäl ü gömlek mikyäl ü ölçek
æõr ëäs u kääd øõ ëäs u mìzän

49 úÁõil gedä dsäõil dilenci
Räcil piyäde úäcil úitäbän

50 ™aúb u úasìriñ maúnìsi güçdür
Sehl ü yesìriñ mefhùmì äsän

51 ÿenbì ke§ìrun çoødur günäh
æalbì úetìtun göñlüm peúrän

52 Müstefúilätün bà-õrecezdür
Bilmek gerekdir na®ma evzän

[76a] El-Ba§u'l-Hezecü's-sälim

(mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün)

53 Resùl ilçi vü peyàm-ber livä õ sancaø úalem bayraø
Delìl ü hädidür reh-ber veräalf iøtidä uymaø

54 Sevì eûrõsivä ûayrõsevä orta däõyeksän
Nedäy nemdür südä mühmel äsõrmaø §eë eopraø

55 Münekkis ser-nigùn iden mükib yüz üstüne údü
`afì gizli celì rù úen sebì yüce denì alçaø

56 Hem istebraø øõäl dìbä vü sündüs ince dìbädur
Daøìø ufaø raøìø ince úarì® inlü varaø yapraø

57 Nedür ¨õn´õ kiçi parmaø yanõndõn´õ yarõvüsø
ùehädet parmaõ sübbäbe ibhäm olda baú parmaø

58 A´äbiú cümle parmaølar enämil uçlarõ
Da¨õsäúid bilek yed el úaøab ökçe ®õrmaø

59 Mefäúìlün mefäúìlün budur §eø-i hezec sälim
Teúallem ögren ub´ur gör tekellem söyle un®ur baø

Ve minhu eyøan

(mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün)

[76b] 60 Hüdä •ûrõ yola gitmek sedìd ü müstevì ûrõ
Cü§üv diz üstüne çökmek ´adar dönmek beøanú

61 ~uøub seksen õya dirler ùühùr aylar umùr üler
Senä ayõn ûasaø ®ulmet saúìr as eøa amu

62 úAúä ä ám aúärõdur ûadä øuúluøaúärõ hem
úA úì gündüz ´õldõ mesä gice úüä yatsu

63 Fürät u úaŸõtlu ´u ücäc u mil aõ´udur
Seûab açõø úibaú øøluø desim yaoldõsem ûu

64 ÿeneb øuyruø fäŸ uyluø rekib øaø õõ•øoltuø
Ziräú endäze vü øoldur øafä eñse úa®ud bäzù

El-Ba§u'l-Hezecü'l-Müseddesü'l-MaŸùf

(mefâîlün mefâîlün feûlün)

65 A´ìl a¨ám ikindi arasõdur
úales ®ulmet øabes od päresidür

66 Dülùkü'ú-úems gün olanmasõdur
úU§ùr u taús ayaø avanmasõdur

67 ~asen gökçek tenäfüs ûrbet itmek
[77a] Feraø øorøu úùú öñüñ gözetmek

68 úulläm oûlan u øuldur cemúi õlmän
Velìd oûlan u øul hem cemúi vildän

69 Keväúib cemúi käúib øõz oûlan
Henùz anda belürmüi ola §üdyän

70 ~alìl erdir §alìle úavretidür
Me¨ä¸ oûlan •oûurmaø za§metidür

71 Ulü'l-elbäb úaõlissileridür
Zekiyy ü •ayyib ü •ähir arõdur

72 úulüv §adden tecävüz eylemekdür
`uŸù ûullù •utuñ baûlañ dimekdür

73 ™orarlarsa sine maúnäsõ nedür
Diñ uyøu evveli maúnäsõ adur

74 Tel¦ uydõ dimekdür räne yeñdi
Lebùs •on Ÿeyl etekdir kümme yeñ di

75 Tecellä rù úen oldõ §aøa indi
[77b] Teúälä yüce oldõ äõe döndi

76 ÆEa¦ä dürdi levä(y) burdõ dimekdür
úaväy azdõ raä¦ gördi dimekdür

77 Teräõib sìneniñ süñükleridür
`a´ì bì- ¨äye sevõet ud yeridür

78 Mefäúìlün hezec §äõ feúùlün
Ki ma¨Ÿùf u müseddes geldi mevzùn

El-Bahru'l-Mücte§§ü'l-Maõbùn

(mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

79 ™alät ra§met-i ~aøøõr da¨õnemäz u duúä
£enä vü med§e sitäyiú di§amde úükr ü õ¸ä

80 úafùr Yarlõ¸ayõcõ Ra§m Esirgeyici
Semìúdir øiøici Ba´ìrdir Bìnä

81 Beúìr muútulayõcõ neŸìr øorøuõdõ
Ma´ìr varõdacaø yir ®arìr nä-bìnä

82 ~amìm yärõ øarìb ü serìú tìz §a§ì§
~akìm her ne ki úler úi yerinde ola

[78a] 83 Eúizze cemú-i úazìz ü eŸille cemú-i Ÿelìl
úAzìz ulu vü øaviyy ü øalìl bì-hemtä

84 Kenùd münkir-i niúmet helùúõ øa§rì´
Vecìh mertebe issi faøìhdir dänä

85 úAra® metäú u øumä kefäf u zäd aõø
Me§äbe mecmiú ü merciú me§ùbe müzd ü cezä

86 `uvär ´avt-õ baøarõ zefìr ´avt-õ §õmär
™aúìd yir yüzi õlde´ìd pìú-serä

87 Mürävedet õaleb itmek vülùc girmekdir
úAnet meúaøøate õüúmek úanet günäh u zinä

88 Mefäúilün feúilätün mefäúilün feúilät
Bu ba§ra mücte§-i ma§bùn dinildi ey dänä

Ve minhu ey¸an

(mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

89 ~anän ra§met ü õzø u veøär heybetdür
Micäl øuvvet ü mekr ü úaŸäb u øudretdür

90 Cenän u revú u ®amìr u ¨aled fuõäd göñül
[78b] Cübül gürùh u cebelõû cibille ¨ìløatdür

91 Midäd u §ibr mürekkeb zebùr u sifr ü kitäb
æunùt yaúni duúä vü sükùt úumatdür

92 Mefäze øurtulacaø yir tebär u veyl heläk
Kebid ciger riye öyken kebed müşaøøatdür

93 Vebìl øaùi úedìd ü §aøìl ü kelùña
`abäl renc ü fesäd u vebäl öùetdür

94 úUrub erine m§abbet idici úavretler
Fa´ìle øavm u øabìle vesìle øurbetdür

95 Zenìm yatlu küidür leõìm aña beñzer
Meleõ ulu küiler hem meläõ cemäúatdür

El-Ba§u'r-Recezü's-Sälim

(müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün)

96 Käfùr cennet çeşmesi nehr ü nehr ırmaû u çay
Näùr bäûõn bekçisi zäcir sürici zecr häy

97 Fettä§u keú úäf ãoçõ ferrär u äbõø øaçõ
Dürr incü nä§ir ´aç çõ mùsir ûanì muúsir gedäy

[79a] 98 Fevc ü ferìø ürfø a hem ümmet cemäúat zümredür
£ülle úäbe úirzime §zb ü fiõe maúer alay

99 úUtù rõ®ä¨o úùdluø úuøù cezä hem úäøet
Beyyin mübìn ü müstebìn ren aççø heyyin øolay

100 Bäû-õmeúärifde ´ärı cemú-i menäø da bulun
Müstefúilün müstefúilün §aõrecezdir can-fezäy

Ve minhu eyzan

(müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün)

101 Käli §yüzini purtaranäli §yavuz ´äli§eyü

Kädi §düri úüp kesb ideni úämî bülend ü øurm ulu

102 Ezher [hem] úaraø yüzlidür zehrä vûarrä mi§lidür
A¨®ar yeúil ezraø kebùd§mer øõzõ a´fer ´aru

103 Ebra´ ala tenlü kúi eúhel ala gözlüdürür
Ecred ne õsõz tenlüdür emred ´aøõzssäde-rù

104 Ekmeh nedür gözsiz ûan ayhùc çil bäzì ûan
úUøäbav úan cõlgil erneb neav úan dübb ayu

105 Temhìd hem-vär eylemek §ia äzäd eylemek
[79b] Ebter ´oñõda ¨ayrõvü evlädõ almayan ölü

Ve minhu eyan

(müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün)

106 Ebkem a´am dilsiz ûõ ismaú úit uøúud otur
Bäõis øõt§acetlüdür ´äõ Ÿelìl med§ur u ¨or

107 Särib nedir úa çõøan hem nek´ dövünmek úyan
Æäõif úases gice gezen yezcì süren úìyeünür

108 Aúyun büyük gözli kúi úaynä müõenne§ cemúi úìn
~ùrä gözi øara tenúi üayetde aøõl cemúi§ur

109 Fehm ü tefeøøuh añlamaø úucb u tefekkür ñlamaø
÷ab§at yelerken¨õúlamaø øabl u miúlefdir äùr

110 úÁbir geçen übir øalan bäõzû ûan äfil batan
Nä®õr gören äõir úamel merøad cede§ hem øabr gùr

El-Ba§u'l-Müteøärib

(feûlün feûlün feûlün feûl)

111 Mümehhed müõekked ekìd üstüvär

Terabbu´ teraøøub nedir inti®är

112 Reväkìd §eväbit uran nesneler
[80a] Hem irsä vü mürsä §ebät u øarär

113 Ke®ìm ol kiõı úın u ûa®ab yutøunur
He®ùm u henìõ ü meõıúü-güvär

114 Heúìm ot øurıõsı vü §ırım øoruø
÷arìú âulu ot øa§edúen-õyär

115 Müheymin nigehbän emìn idici
Musalla•müseyùr melik úehryär

116 Rebìbe ügeyõız øeme cäriye
úA úìre ne øavm u øabìle tebär

117 `alìl ü §abìb ü ´adìø oldı dost
Enìs ü øarìn ü refìø oldı yär

118 Cesùr u cerìdür göñüllü úki
ùücäú u mübäriz bahõıd yarar

119 Meõä§ir menäúıb hünerlerdürür
Emänì yalanlar ekäŸìb-vär

120 Seæä säkin oldı veøä ´aølaõı
[80b] Bedä ®ähir oldıúalen äúikär

121 Feúùlün feúùlün feúùlün feúùl(ün)
Bu ba§a teøärüb di ey kämkär

Ve minhu eyæan

(feûlün feûlün feûlün feûl)

122 Refìú ü úulä yüce seyyid ulu
™afì vü naøì päk ceyyid eyü

123 ™amìm ü süveydä yürek o̧rtas
Meziyyet fa®ìleťuluø ya¨ õ ¨ù[5]

124 Nedir ®ø§k gülmek bükä âlamaø
Enìn iñlemekdir esef tasalu

125 æutùf u cenì meyve dänì yõaø
Ru•ab yaú¨urmä vü yäbis øuru

126 úAdes mercimek o̧l§ìmma´ no¨ud
ù̧aúìr arpa hem d̦ru u erzen•aru[6]

127 Hecìr ü ®ahìre günüñ o̧rtas
Semùmõssõyeldir §amìmõssõu

[81a] 128 Sekìnet vaøär ile ärä̧rõnd[7]
Maúäd äretdir hevä ärzù

129 Feres at ceres ç§ãres bekçiler
Ta§assüs tecessüs gibi cüstcù[8]

130 Bi §ar-õmaúärifde̊avvä´ olan
Olur §øøa-i •abõdürden•olu

El-Ba§ru'r-Remelü'l-Maø´ùr

(fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün)

131 Zencebìl uçmaøarä̧selsebìl anda̧par
Kev§er uçmaõmaûõõmaølaõandan aøar

132 E§il̥ûun aû̧acõdur ¨am•misväk âacõ
Hem sefercel ayva tüff§elmaõr rümmän inär

133 Ítilä eksiklik itmek imtilä•olmaødurur

[5] "yaúnì eyü§u" derkenar
[6] "Färsìdür" derkenar
[7] "äräm laf®õ Färsìdür säkin olmaø maúnäõdr" derkenar
[8] "Färsìdür … maúnäsõdr" derkenar

Müste§ff ü müstefiz øorøudup iden bì-øarär

134 Mu§sin eylik idici mu¨bit tevä®uú idici
øtiläõ ´õmamaø hem imt§än u i¨tibär

135 Fäúilätün fäúilätün fäúilün §ãbr remel
[81b] Vezni budur bu lûatõ ezber it ø yädigär

Ve minhu ey¸an

(fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün)

136 Vüsúa øat mirre øuvvet ezr arøa cenb yan
Na§b §äcet úadn iøämet merkez §üyyiz mekän

137 Va§y i úäret hem risälet §yailhäm eylemek
Mümterì úekk idicidür miryeúekk ü ®an gümän

138 Rù§Cebräõìl ü úä¸srù §bir dürlü melek
Rù§~aøøõñ emr ü §ukmi rù§æurõan r§cän

139 Em §asibtum ´anõñõz mõ §asbuhù pesdir aña
~ay§umä her øanda mehmä her ne iŸmä her øaçan

140 Silk iplik selk øoymaø sël ¨räc eylemek
úA ¸ õ ŏ rmaø úa´rõømaø úa´r ikindi hem zamän

Ve minhu ey¸an

(fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün)

141 Lìne ¨urmä ûaccõøõnvän aõñ ´alõømlarõ
Cinne perì vä§di cinnì vü hem cindir perì[9]

142 ~abbe däne cünne øaløan cübbe cäme §cevb[10]
[82a] `ufye gizlü ¨ìfe øorøu mürtefaø r§at yeri

---

[9] “perì Färsìdir cinn maúnäsõ dõr” derkenar
[10] “cäme Färsìdir•on maúnäsõna gelür” derkenar

143 `all sirke dibs bekmez¨amr mey ´a§bä øõzõ[11]
`äm õ® ekúi §ulv atlu úehd baõdna§ arõ

144 Et-tenädì çaõõúmaø rabú u menzildir øonaø
ßaún göçmek úidv yelmek ø yl ü úaskerdir çeri

145 ùaøø yarmaø daøø dögmek hezz depretmek øat
Rõøø bende[12] raøk yazu yaõan yuføa deri

146 Rebve yüksek yir semä gök kùte revzen øaúrk
Cä§imìn ü¨ämidùn mevä öliler §ay diri

147 `alø içinde bundan aõø úayb olur õbir ki ú
Kendi úaybõ var iken Ÿikr ide úaybõ digerì[13]

El-Ba§u'r-Remelü'l-Müseddesü'l-Ma§Ÿùf

(fâilâtün fâilâtün fâilün)

148 `uld cennet hem deväm u hem beøä
Hùn Ÿillet ¨òrluø belvay belä

149 Rev§rä §at rev§ra §met bäl §al
Na¸c pi úmek hem yemúi bulmaø kemäl

[82b] 150 ~üzn øaûyu ¸aûn u ûõ u §õd kìn
Cedb øõlõø ¨a´b ucuzluø§ar§ ekin

151 úIhn yüè menfûõ aõmõú levn renk
Võør aûõ yük õr aûõlõø úõll denk

152 Eyyem ersiz úavret ü úavretsiz er
Cemúine dirler eyäme ey püser

153 øtidä §adden tecävüz eylemek
Fekk ayõrmaø dekk düpdüz eylemek

[11] "mey lafõ Färsìdür úaräb maúnäsõna olur" derkenar
[12] "bende Färsìdür øul maúnasõnadõr" derkenar
[13] "dìgerì Färsìdir" derkenar

154 Hemz õømaø ûamz göz õøpmaødurur
Selb ´oymaø nehb hem øapmaødurur

155 ŭbl arslan yavrusı ¨õnzìr ¨ùk[14]
æõrd maymun kelb segdir cirv enük

156 øb §ácet behle laúnet ´ulb ¨sa[15]
Cedd ululuø cedd milk ü cedd ŧba

157 Fäúilätün fäúilätün fäúilün
Zümre-i erbäb-õ taøväda bulun

[83a] **El-Baøu'l-Münseri §'l-Ma •viyyü'l-Mek ûf**

(müfteilün fâilün müfteilün fâilün)

158 æõs •u sevä •ûrõ õø mer´ad u mir´äd yol
™õbû boya hem øäø där seräy úabd øul

159 Däõib ü øänit m•ú fäõ u färih zekì
Nühye vü lüb úaøl u elbäb u äúõ úuøùl

160 ùedd ü ve§äø olõ bend[16] mev§õø u mì§äø úahd
Silsile zencìrdir úuøde dügüm cüll ü çul

161 Æavd u úalemû dur ´a¨re büyük • úur
ŭd kireç ´ubre çeç nuøre gümüú fels pul

162 ùevke diken hem sil§ser ü õõ i úlemek
Yük devesi räõ§le úäkile üslùb yol

163 Utlu oøu iõti gel häti getür sir yüri
Niúm ne¨o ú rübb er biõse yavuz tilke ol

164 Müfteúilün fäúilün bõ§na di münser§

[14] " ¨ùk Färsìdir ¨õnzìr" derkenar

[15] "sa¨t Färsìdir øaõ vü mu§kem maúnäsõnadõr" derkenar

[16] "bend lafõ Färsìdir bir éy baûlamaø maúnäsõnadõr" derkenar

Fur´atõ fevt eyleme úilmiñile úämil ol

Ve minhu ey¸an

(müfteilün fâilün müfteilün fâilün)

[83b] 165 úulb øaløn baûçeler dülb úaøadur çõnär
Dev§a dõra ¨t (u)[-õ] úa®ìm rav®a çimen mûzär[17]

166 Rifd ü úiøa virgidir metn ü meøä•arøaõr
Sitr üûõøa örtidür ray§a vü cilbäb çar

167 ~äfid oûul oûlõdur i¨ve øaröndaúlar
Cìd boyun häme bá úäne øõzas hem zihär

168 Yaúbisu yüz purõnar yenûõ¸u[18] baú depredir
Yerhaøu øaplar dimek yaõlõú mu§kem •u •ar

169 Cünd ü ketìbe çeri fülk ü sefìne gemi
Baûl øaõr øõ• • kedi säõime ´almaz var

El-Ba§u'l-`afìf

(feilâtün mefâilün feilün)

170 Reh•u øavm u øabìle úadde yaraø
ùaúb ulu øabìle úuúbe budaø

171 Cär øoñuõ øaøìbdür gözci
Hem ¨alì •u úerìkdür ortaø

172 Cesed ü cirm ü cism ü cü§§e beden
[84a] UŸun u mismaú õmä §øulaø

173 Æulye sìne öñi vü lihye ´aøal[19]

[17] "murûzär Färsìdir" derkenar
[18] Metinde "yaõlõu ¸u" úeklinde yazõlan kelime verilen anlam ve diõer nüshalarõn rivayetine göre "yeõõ¸u" olmalõdõr.
[19] "sìne Färsìdir gögüs maúõasõdur" derkenar

Vecne yañaøoruşõ ¨add yañaø

174 ™arre äväze ´urre kìsedürür
Milúaøa kepçe øa´úa (vü) keõs çanaø

175 øtikänet ¨u ¸ùú baúegmek
Ѣtiûä istemek feúil øorøaø

176 ~õn e vü bürr ü fùm buûdaydõ
Da¨õma §ad eñizdir äb otlaø

177 Däbbe yirde yürüyici §ayvän
Behme säle øuzõvü cedy ûlaø

178 Tu¨me imtilä müdäme süci[20]
Sine daõnüúäsõmõzûanmaø

179 Eyye øanõdimekdür eyne øaõn
øne ta§øiø hem innemä ancaø

180 Edúacì øara gözlü yaõúmar
[84b] A §debì bügri aúrecì aøsaø

181 Feúilätün mefäúilün feúilät
Bu ne ba§-õ ¨afìfdir hele baø

Ve minhu ey¸an

(feilâtün mefâilün feilün)

182 Ѣimäs istemek var §äcet
øtiläf (u) iftirä eŸä za§met

183 Reks ü irkäs ters döndürmek
Baú§ u irsäl nesne göndürmek

184 Bidú ü bidúat yeñi e dirler
CeŸve äker remäd¨äkister[21]

[20] "tu¨me yaúni olmaø maúnõsõnadõr" derkenar

185 øtibäs ilden ätei almaøõd
`av ¸´uya vü sözei almaøõr

186 Dìme yâmur diyem aõñ cemúi
ùme ¨uydur úiyem bunuñ cemúi

187 Ne dimekdir úalimtu ben bildim
Ne luûatdir vecedtu [ben] buldum

[85a] 188 Enbiõùnì bañaaber viriñiz
Ne dimek ola münferid yañõz

189 Muøte´id müstaøìmoûrõdur
Müsteriø õ´ u säriø uñõdõr

190 Muøúeúir ditreyüpõøürpen
Mü úmeõizõõan da¨õürken

El-Ba§u'l-Väfir

(müfâaletün müfâaletünmüfâaletün müfâaletün)

191 Cihädûazä vü uhbe yaraø seriyye çe§iniyye kemän[22]
Müfä ¸a zõõh micenne siper zimäm yular licäm uyan[23]

192 æudüs ariõø kedir bulaõø øõded aûõñõø kiber øocaõø
Celäl gibi vaøär ululuøasär ziyän u ifk yalan

193 Luûùb øaõyorulmaûa di úufùl ûurùb olunmaûa di
Zeväl ü berä§ayrõmaûa di ûamäme bulut¸abäbe duman

194 Dihäøolu úamìø derin úa´ìb õmaøìb reõìs
ùvä® yañõ nü§äs dütün se§äbe bulut tebäbe ziyän

195 ~amùle deve ki yük götürür velìme dügün behìme var

[21] "a ¨ker Färsìdür Türkì maøõña geldi ätei közi" derkenar
[22] "Färsìdür yay maúnäsìna" derkenar
[23] "zõõh be-maúnäi ž" derkenar

[85b] Müsevveme otlaúa ´alõnan müsevveme hem úanlu olan

196 úAcùl ivici beläõnamaø Ÿelùl yavá fened bunamaø
~anek eamaø olõbeyni dimaû u hem úaŸebe vü lehce zebän[24]

197 Ne mäl iledir ne säliledir begim ululuø kemäl iledir
Müfäúaletün müfäúaletün ne väfir olur bu §-õa-nevän

Ve minhu eyøan

(müfâaletün müfâaletün müfâaletün müfâaletün)

198 Raõùf u úaù esirgeyici li-men kime kim yeúäõu diler
™arî meded yetúdirici berìd peyk §adì§ äber[25]

199 ùeûäf yürekûõ äfõya¨ud §cäbõamõ ya §abbesidir[26]
Vetìn yürek eamaõ durur verìd ü boõnda iki eamar

200 Ra´ä´ øalay näs baøõ úedìd øäõt §adìd demür
™adìd ´aru ´u ile iriñ ceräd çekirge ab keler

201 Semìn semiz úacìõa baõ§re deve øulaõ yarõø
Cenä §anad cünä§ yazõø necä§ gibi felä §®afer

202 Daøìø una di näle kepek elemtere görmediñ mi dimek
[86a] £e¨ìn øaõñ firä ú döúek esäs temeli ø kemer

203 Uläõike anlar inneke sen hunälike anda Ÿälike ol
Ledeyke øatõnda leyse degil ledäy øatõnda inlev eger

204 Ye´ìru olur yekùnu gibi yaúsu eålar ya¨ù ¸u gibi
Yeõùbu döner yebùõu gibi yedussu gömer yesubbu söger

205 ùtä øõú olur¨arìf ¨azän rebìú bahär nevr çiçek
Sürùr gibi §ubùr ferä§ mürùr gibi úubùr güŸer

[24] "zebän Färsìdür lisän maúnäsõnadur" derkenar
[25] "Färsì Türkì maøämõnda øulaøuz maúnäsõna " derkenar
[26] "yaúnì yäud yüregüñ maõ§abbeti maúnäsõnadõr eûäf lafõ" derkenar

206 Cedìd yeñi remìm çürük øa´ìõ ø nefìr bölük
Di ´avmaúa§ücre §ülme gedik beyät gice büyüòaler

207 Müfäúaletün müfäúaletün virirler ise ìõ bütün
Yüzüñ ´uyõa sen alma ´atun yüz áøl iki cihänõ deger

El-Ba§ru'l-Hezecü'l Müseddesü'l-Ma§Ÿùf

(mefâîlün mefâîlün feûlün)

208 Biànet hem velìcet ´§b-i yär
E§ìm ü mücrim ü müŸnib günehkär

209 Sedem§üzn ü nedämet hevl øorøu
Emed buúd u nihäyet øäb miødär

[86b] 210 Nekìr inkärdur märid muúänid
Cedìr ü hem§arì läyõø sezävär

211 ~asìr olõ vü müsta§sir yorõmõú
Esìr ü hem sebìutsaø giriftär

212 ú u§ä çörçöp õ§äre aúlarõ
Lebin kerpiç cidär u sùr dìvär

213 ~aly zìnet §eøal yoõ metäõ
Aûõ yükler imiú e§øäl ü evzär

214 Cebìnän alñõ ki cänibidür
Da¨õ´udû u ûadìre zülf-i dildär

215 Ma§abbet hem meveddet sevmek ammä
Kerähet sevmemekdir õ§ inkär

216 úAcel ivmek emel ümmìde dirler
Cedelûavûä ¨u´ùmet sùø bäzär

217 Seì§ õraø úe§ø äväzõnä-¨o ú
Derìs eski mümerred berk ü hem-vär

[87a] 218 ~ubük yollar leøam yol ortası õr
úøzäb u färih eúgün yaúni reh-vär

219 Erùnì gösteriñ baña dimekdir
Edir dönder ecirnä bizi øurtar

220 Ÿä nä-gäh iŸä çün sevf ´oñra
Ke-eyyin ey niçe lä-büdd nä-çär

221 Maúì úetúe dirlik zindegänì
`a´äset faøra di ä§im günehkär

222 Mefäúìlün hezec §äõ feúùlün
Diliñde Ÿikr-i ~aøøõ eyle tekrär

El-Ba§ìu'l-Mu ¸äriúü'l-Mekfùfü'l-Maø´ùr

(mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün)

223 Reybe'l-menun §avädi§-i eyyäm u úäm säl
Sel¨ u ma§äø ayõñ ´oñõ oldõ evveli hiläl

224 økär uûadve irte dõäøarañu gice
ßuhr u ®ahìre öyle vü gün ortas zeväl

225 Siccìn •amuda bir dere siccìl seng ü gil
[87b] ùu ¨ oldõ bu¨l u §õr´ u mari¸ ¨aste bì-mecäl

226 `ay •iplik ibre igne vü sem igne yurdõ us
Hem rìú¨o ú libäs dõ äõrì úperr ü bäl

227 Mefúùlü fäúilätü mefäúìlün fäúilät
Mekfùf olõ nca ba§-õmu ¸äriú budur mi§äl

Ve minhu ey¸an

(mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün)

228 Tiløä yaña vü •ayf u ¨ayäl ü øõbel úayän

bzdä hediyye virmege di t§e armaûan

229 Mùsiûanì vü muøtir ü muúsir faøìrdür
Seyyäre yolõøäfiledür úìr kärvän

230 Ekmämûoncalar daõcennät bâçeler
Bõ• •ì øarpuz ile øavundur ba´alûan

231 æärùreúìúe olõøavärìr úìúeler
Mihräs häven olõvü micmer buùrdän

232 Reyúän u úunfuvän ola beryõiñ evveli
A ¨dän u dòstän dõ úäb u fe̲tcivän

[88a] 233 Naør u ´ìr ´õlõûu näøùr ceng ü ´ùr
Sa• §v avarõoldõvü mirøät nerdübän

234 Yä-leyte ey n'olayõlen elbette n§u biz
Key tä me̲ øaçan ene ben innemä hemän

Ve minhu ey¸an

(mef'ûlü fâilâtü mefâîlü fâilün)

235 úabrä zemìn ü bädiye ´§ä finä öri
Yenbùú çeme biõr øuyud§m̲ä øurõ

236 Ye§rib Medìne æe bir yeriñ adõr
Hem Bekke Mekke aõya¨ud Kaúbeniñ yeri

237 Men¸ùd ´õ aûaç da¨õ´õnvän iki çatal
Ma¨ ¸ùd aûaç ki ola kesilmiú dikenleri

238 Tehdìd øorøu virmek te§d birlemek
Tefrì•eksik eylemek ifrä• úurõ

239 Säi§deñiz kenäõvü §v ¸u ûadìr göl
Refref döúek bisõnefìs olõúabøarì

El-Ba§ u’r-Remelü’l-Ma§ bùn

(feilâtün feilâtün feilâtün feilün)

[88b] 240 ùenõan bûu¸ u úadävet müteberrì bì-zär
Hezeyan yäve hüzuõ mïasaõø ´ä§ b-i yär

241 Aøeaúan seyf ü øalemdir §eøalän insile cin
Neyyirän ay u güneúdir melevän leyl ü nehär

242 Müte§ ayyir uyu úuõ müte§ arrif dönüci
Da¨õmu §ì ´ayõcõdõr miõe yüz elf hezär

243 Mu•maõin yirleúüp äräm idici øalb yürek
Müttekì söykenici §ä úiye vü ä§ e kenär

244 KeŸib ü zùr yalanõ da¨õu §dù§e me§el
Hem esäìr yalanlar hem e§ ädì§ äìbär

245 Beúere di derininõ úú yüzine cild deri
Edeme di deriniñ iç yüzineõøúí •amar

246 Küberä ulu kiúiler §unefä •ûrõlar
úU úer§ amli on ayõø devedir cemúõ úúär

247 Zìnet ü§ lye bezekdir Ÿeheb ü ¸ar altun
Varaø aøça vü gümúúdür §aseb ü úadõ úmär

[89a] 248 øtirä¸ arõøõgelmek mütecänif mäõil
æahøarì aõúda dönmek§ arac u¸ayyõø •ar

249 ~u•ame ism-i cehennem leheb äteõ yalõñõ
Sähire yir yüzi olõ øatera gerd û ubär

250 Li içün fì de fe pes mä ne a̲úüzre e mi
Bi ile kem niçe en a̲ nite kellä zinhär

251 Feúilätün feúilätün feúilätün feúilät
Bu remel ba§ õdur eczälaõ ma¨bùn ey yär

El-Ba§u'r-Recezü'l-Müreffel

(müstef'ilâtün müstef'ilâtün)

252 Zülfä yaøınlõø øurbä øaräbet
Bü úä ne müjde ùbä saúädet

253 Behcet güzellik na¬ret mi§äli
Füs§at geñiúlik best fa¸ilet

254 Íøa® uyarmaø suøyä ´uvarmaø
æad§oldõçaømaø miød§älet

255 Sädät ulular ebrär eyüler
[89b] ùäniyy úadùdur bnaä úadävet

256 Serä øolaylõø ¸arrä øaılõø
Teträ pey-ä-pey Ÿilärna´ì §at[27]

257 TaúŸìb ü tenkìlikence itmek
ønläl ü imläõ yazmaø kitäbet

258 Belliûiri údir§addi§ ¨aber vir
Mä-Ÿä nedir ol ìmäúäret

259 ùaøvet úaøõø øasvet øalõø
ßulmet øaraõø säúat yaõmet

260 Taødìr-i ~aødan b§ itme zìrä
Sen bilmedügiñ var and§kmet

261 Müstefúilätün b§-õrecezdür
Eyle se¨ävet ol yüce himmet

Ve minhu ey¸an

(müstef'ilâtün müstef'ilâtün)

27 "pey-ä-pey yaúnì birbiri eñsesince dimek olur" derkenar

262 En-necmü yıldız §äºib doªa¨ ıan[28]
Lemmaú [u] saªú berräø täbän[29]

[90a] 263 Ez-zerraú ekmek en-nebt bitmek
El-keyl ölçek el-menn batman

264 Et-temr¨ urmä el-levz bädem
Üsbùú hefte u§üyye øurbän[30]

265 Sä©õû bo©ûazdan äsan geçendir
™ä©yû øuyumcõ säbû firävän[31]

266 Reyyän øanmõú úebúän doøcõ
ßamõan ´usuzdõ hem daõúa·än

267 Muõ´ad øapanmõú memnùn kesilmiú
Mehzùm õnmõú mebhùt §ayrän

268 Vä§id e§ad yek ferd ü vitir tek[32]
~attä ilä dek ©ttä perìúän

269 `amsùn elli sittùn altmõú
Sebúùn yitmiú tisúùn øa·san

270 Ábä atalar ebnä oûullar
A§äb dostlar a§äb yärän

[90b] 271 Eb´är gözler efvähûa©zlar
EŸøän eñeklerúefär müjgän[33]

272 Ìräû dögmek i·här arõmaø
Bulmaø yitürmek vicdän uøõdän

[28] "dõra¨ ıan Färsìdir Türkì maøämõna geldi bir parlayõcõ veya yıldırayõcõ dimekdür" derkenar
[29] "Färsìde yaldõrayõcõ dimekdür" derkenar
[30] "hefte Färsìde yedi gün maúnäsõnadõr" derkenar
[31] "Färsìdir bol ve temäm maúnäsõnadur" derkenar
[32] "yek Färsìdir Türkì maøämõna geldi bir maúnäsõna" derkenar
[33] "müjgän Färsìdür Türkì maøämõna geldi kiprik maúnäsõna" derkenar

273 Färi ¸ya úarõnõú §avøal bunarõnõú
Menbùú aøõçõmõú medhù §ayrän

El-Ba§ru'l-Müteøäribü's-Sälimü'l-Mü§emmen

(feûlün feûlün feûlün feûlün)

274 Mü¸ähì müúäbih ezecc ince øola
Muûä¸õb mu¨älif úavän orta yøla

275 Efä¸ õl ulular ekärim eyüler
Hem erŸel fürù-mäye bäsir tuøú-rù[34]

276 Meõärib dilekler e§ùä direkler
Zeräbì döúekler nedir nevm üy

277 Tefeccür ´u aømaø siøäyet ´uvarmaø
æarä§äb-õ ´äfì ûadaø olõõ çoø ´u

278 Viúä hem inä øab e§ä§ ev nõetäú
[91a] Mübevveõ maøäm õlõ mìzan teräzù

279 Tebettül kesilmek tesellül sevúinmek
Teúäcür çekúimek nedir näb aru

280 Muøayyą muøadder muz§ra§ mübeúúad
Tema• •ì gerinmek nedir sùr bärù[35]

281 Tefa• •ur tèaøøuø ta´adduú ylmaø
De¨al aldamaø olõõ Ÿernì beni øo

282 Feúùlün [feúùlün] bu baç§e gùyä
Kelämõn ´adef olõõ maúnäsõ lüõlüõ

Ve minhu ey¸an

(feûlün feûlün feûlün feûl)

---

34 "Färsìdir ekúi maúnäsõ naõr" derkenar
35 "bärù éhri ihä§ä iden dìvärdur" derkenar

283 Metìn berk ü mu§kem reúìd u´luõ
Ta§avvül (ay)[ı] dõnmaø §avel mi§lidir

284 ~arùrõ ssõmäric dütünsüz yaõni
Hedef oø nüäõn teúälù geliñ

285 Tezemmül bürünmek tede§§ür gibi
Teferrüs tevessüm tefekkür gibi

286 Eøävìl sözler taøavvül yalan
[91b] Ufuø gök kenärõ vü nä®õr baøan

287 Revä§ söyle vaøtinden äúma dek
Taúarruø teveccühle øa´d eylemek

288 ~amäme gögercin decäce ewõø
Enäm ins ü cindir me§äne øõøäv[36]

289 ~a®ìre úaõ mu§e®ir ´ä§bi
Vesaø øaplamaõ rd§väyet gibi

290 E§er iz mütebber bozuõ úurur
Ba´ar göz yiri kim size gösterir

291 Feúùlün feúùlün feúùlün feúùl
Saúädetdir itmek na§ìt øabùl

El-Ba§u'l-Hezec

(mef'ûlü mefâîlün mefúûlü mefâîlün)

292 Tõdìø zihì gerçek hem näs u ünäs insän
Dähì vü faõn zìrek hemõl u ´abì õûlan

293 Mesùr yazõ mõúõr med§ur sürilmi údür
MeŸbù§ boûazlanmõú mesfù§ dökülmi ú øan

[36] "øavõø ´u duran mål" derkenar

[92a] 294 Æaûvü úanìd aûzõn mu¨tâl ü eúir¨od-bìn[37]
Hem mì¨veted øõøõn hem ¨abõ u äbìõ pinhän[38]

295 Íøäd ne od yaømaøm ïäd söyündirmek
ø§äf becd utmaø dem øan úevä püryän

296 Tedmìr heläk itmek tebtìk øulaø kesmek
Tebtìr ´õmaø bozmaø tämìn øõyäs oran

297 Nädì vü nediyy dernek isräú u bidär ivmek
Cedvä vü nedä ba¨ úú däverd ü deväõ dermän

298 Säõiø sürüci ödsäõø ilerü geçmiú
Säúì yelici olõräúì güdici çoban

299 úÁme müt§ayyirdür häõim däõä úifte[39]
Välih øaõ úeydäõ täõih øaõser-gerdän

300 ønläø faøìr olmaø hem vicûanì olmaø
kräm aûõlamaø hem¸ayf øonuø mihmän

301 Enfälûanìmetler el§äl bahäõlar
E§øäl âõlõølar ip §abl ü resen ûran

[92b] 302 Mesnùn øoøar bäiç´al´äl øurõbalçõø
Fa¨¨är u ¨azef ´aøsõmidrär u maør bärän[40]

303 Mefúùlü mefäúìlün eybú u øadi mevzùn
Ba§-õhezec-i äreb vezninde budur mìzän

El-Ba§u'l-Hezecü'l-A¨rebü'l-Maøbù¸ü'l-Ma §Ÿùf

(mef'ûlü mefâilün feûlün)

304 Arslana di¸ayûam uûazanfer

[37] "¨od-bìn Färsìdür özin görici maúõädur" derkenar
[38] "pinhän Färsìdür gizlü maúõädur / mìh Färsìdür Türkìde¨õaúayiúdür" derkenar
[39] "ä úifte Färsìdir úõø maúnäsõna" derkenar
[40] "Färsì" derkenar

÷õrûäm u esed esämi§ayder

305 ™alõnma vü levteä göreydiñ
£üúbän büyükõyandur ejder

306 Hel var mõhellüme gel dimekdir
Eyyäne øaçan mäeya beñzer

307 Sikkìne õçaø di øa§yara
Hem rum§u süèü øanät gönder[41]

308 Enkäl buøaûlar hem a´fäd
Aûläl boyun baõdemürler

309 Tertìl kelämõrù úen itmek
[93a] FänìŸ ü nebät u øand ü sükker

310 Miúúär u úa úìre onda birer
Me§näiki úer rubäú dörder

311 Iú´är u øaêrûa rì§yildir
~är õssõõrä •yol úaraø der

312 æäõ øaõyil ru ¨ä yavaúyil
úÁõ øaõyil mi§äl-i ´ar´ar[42]

313 Mefúùlü mefäúilün feúùlün
Maøbù¸-õhezec bu ba§a dirler

El-Ba§ü'r-Recezü'l-Ma¨bùn

(müfteilün mefâilün müfteilün mefâilün)

314 Mäúide¥än pür•aúäm meysere vüsúatõ[õn]ä
Oldõkerìm nìk-näm mir§a vü ni§edir úaä[43]

[41] "yaúnì mõzraø" derkenar
[42] "´ar´ar bi-fet§¨´-´ädeyn ziyäde ´ovuø yil ki Färsìde bäõd-´ar´ar dirler" derkenar
[43] "nìk-näm Färsìdür eyü eyü kimse" derkenar

315 Ders ü tilävet oøumaø demderõõüm u øaøõmaø[44]
Minseõe vü úäçomaø bûye dilek biúäõ zinä

316 ™äa§øaõaväzedir vaør øulaøûõlõûõ
Metrebedür faøìõr maørebe dïõõmlõûa

[93b] 317 Ceyú çeri r§l göç mühl erimiú baõør tuç
°arb sefer øa´õraø ä•ve aõm räcil yaya

318 ~ämiye øzmõú od velì berd ´ovuø beredu
Difõ ü süùnet isilik vehde çuøur úarä ova

319 ÷aõn øoyun baøaõr ûõr maúz keçi vü Ÿiõb øurd
Nemle øaõnca øamle bit õdaú ûùk øurbaûa

320 Müfteúilün mefäúilün äúir iseñ bu úilmi bil
Ba§-õrecez de¨abn u a•yy oldõ bu veznile edä

Ve minhu ey¸an

(müfteilün mefâilün müfteilün mefâilün)

321 ~õn§ u re§aø günähdur §fre çuøur úefä kenär
~ùb-kebìr ulu günäh kehf øuyu ûõa ra ûär

322 Etøane m§kem eyledi §øa i§a• øapladõ
ú ädere terk idüp øõõ§ere itdi ítiyär

323 Yenøzu øurtaõ dimek yedraõu defú ider dimek
Yaûrubu gizlenür dimek yuúlinu eyler úäkär

324 Sidre âaç úineb üzüm yenú yeúm göyünmesi
[94a] úUbúu kelä giyähõ mezraúa yaúni ktzär[45]

325 úõm oøumaûla ´ayd olur yazmaø o ´ayda øayd olur
`äne-i dilde §® idüp ´aøla ki itmeye firär

[44] “ed-demdeme sözõ §n ile söylemek ve depremek temrìr gibi” derkenar
[45] “ki úzär Färsìdir kiú ekin ziraú maúõsa zär lafõ burada ma§lline delälet ider imdi kiúzär da ekinlik dimek olur” derkenar

El-Ba§ru's-Serìúü'l-Maviyyü'l-Mevøùf

(müfteilün müfteilün fâilün)

326 Südde øapuõdur úatebe äsitän
æõ´a øa´a´ oldõ semer däsitän

327 Kaúbe opuødõr øadem ü ricl ayaø
Mu¨¨ilik úa®m süñük üstüõän

328 Mu¸ûadõr et päresiúäm iç yaûõ
La§m ete di nefs ü ten cän u øan

329 `ä´õra vü keú §ögir øadd boy
~av´ala øur´aø maúide èirdän

330 æäriúa vü §äøa õyämet güni
Räcife vü rädifedir ne'fatän

331 Baú§ere açmaø õrarmaø durur
Kerb øaõtasa vü be§ hemçünän

[94b] 332 Ácin ü äsin mütüeayyir ´udur
Nef§a øoøu û´´a boûazda uran

333 ™ae§ küçük käse vü cemúi§äõ
Cefne büyük käse vü cemúi cifän

334 Sä§saräy ortaõ§ävì muøìm
Me§úab u mìz-äb oluø nävdän

335 Dähiye vü fäõre ulu beläõ
Häviye boú vähiyedür çäk olan

336 Sü§ §aräm oldõ vü maûrem ödek
Kesr ´õmaø ¨üsr ü äsäret ziyän

337 Hirre vü sinnevr kedi evs øurd
Färe õçan §ayye ve eñüyõan

338 æunfuŸe kirpiye dinür fehd pärs
æasvere vü ley§ ü hizebr arslan

339 Läzõm u läzib yapõúan nesnedir
Münfecir ü münhemir äb-ı õevän[46]

[95a] 340 Meşabe vü mä¨ma´a açõødurur
Fücõete vü bõte te di nä-gehän

341 úAmme neden mimme neden mä degil
£ümme yine keyfe nite iŸ øaçan

342 Yaú´imu hem yekleõu ´aølar dimek
YekŸibu hem yäi´u söyler yalan

343 Müfteúilün müfteúilün fäúilün
Ba§-õserìúiñ saña vezni úayän

Ve minhu eyan

(müfteilün müfteilün fâilün)

344 Näõye aõn ´açõmenkib omuz
Cebhe aõn ´adr gögüs Ÿät öz

345 æabşa avõc rä§adõ el ayaõ
~ançere §uløùm bõaz vech yüz

346 ùaúra di ø §alø õrä ú eylemek
Kùú bilek muøle bebek úayn göz

347 Zehr çiçek nekheõ ä z øoøuõ
[95b] æur´ çörek mi§nemek yaúnuz

348 Zevb erimek Ÿerv ´ãtmaødurur
Tibne ´aman päresidür naøú toz

[46] "äb-õ revän Färsìdür yaúnõ aø´u" derkenar

349 Føøøa gümüúøatr erimiú tuçdurur
Zübre demür päresidür cemre göz

350 ßaby geyikúät øoyun mühry
úøle buzaûu didiler §evr öküz

351 ÷ayr ¸arar ¸aym sitem cemm çoø
ú ay® ûa ¸ab øaømaø u nutø söz

352 Sebú yedi tisúøuz ¨ams beú
£äli§ üçünci vü §elä§ùn otuz

El-Ba§u'l- Kämil

(mütefâilün mütefâilün mütefâilün mütefâilün)

353 Cemel ü ibil deveye digil da§amel øuõøvü ûanem øoyun
Bedene deve vüõûõŸebì§asõMekkeye gele hedy içün

354 Derecät mertebelerdürür(vü) hemezät vesveselerdürür
ú amerät ölüm øaõøølarõvü mecìd ulu vü medìd uzun

[96a] 355 £übeäõife vü §übät cemúi kifät cemú olacaø mekän
ûyedir ni úän fezaûäin úabe§ ü luúb ¨ola lehv oyun

356 Nedir ibtilä õnamaødurur me§ülúikence sea •ûa ¸ab
Hem erim e§ad §iøa muútemed ün ü ûalì® u úul yoûun

357 ~adeøa göziñ bebegidürür vetere burun diregidürür
Di zebed ´uyun köpügidürür úa´abe si§ircebe sürùn

358 Na§ze çürük úaleøa sülük úatebúikeúaøabe yoúu
Leke saña øableke senden öñ dime lä-teøul li-yeøul disün

359 Mütefäúilün mütefäúilünõola §-õkämili fä¸ öl ol
úUlemä saña diye äferìn cühelä saña øalalar zebùn

El-Ba§u'l-Hezecü'l-Mekfùfü'l-A ¨rebü'l-Ma§Ÿùf

(mef'ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün)

360 Münøą ¸a düúen nesnedürür telle dürdi
Münfa¸ ¸a peräkendedürür änese gördi

361 ú arbìb øaõøara vü fäõú øatõaru
A §yä(y) øara edhem gibi isvedde øaõard

362 Meskùb aõdõmõú ´u vü merkùmõyûõlmõú
[96b] Ma§ùr øorõmõú gibidir §adde õnur di

363 Fa§äõe kemúfä § úe bed fiúl ü zimõäd
Elõän henüz§a´ §a´a yerleúdi belürdi

364 Mefúùlü mefäúìlü mefäúìlü feúùlün
Ma§Ÿùf hezec äreb ü mekfùf budur di

Ve minhu ey¸an

(mef'ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün)

365 Æäù§a degirmen däõtennùra furùn di
Æa§n una øumäõa künäse süpüründi

366 Fäkih mütenaúúim ükül ü fäkihe meyve
Sämid mütekebbir kúi¨or •uma burun di

367 Hem úibr ü øaõú bõa øulaç mirfaøa dirsek
Hem rusûa bilek sürre göbek b•a øaõn di

368 Ümniyye di maøsùda vü ümniyye räõõat
Hem bäri§a dün giceye vü emsiye dün di

369 ú assäø cehennemde aøan øan u iriñdir
úõslìn aña beñzer däõûõslìne di yunõ

[97a] El-Ba§ü' •Æavìl

(feûlün mefâîlün feûlün mefâîlün)

370 Sibä§at ´uda yüzmek däõûav´ •almaøõr
Tebeõõu yir idinmek õõser§´almaøõr

371 øämet otarmaø hem isäõet yaman itmek
§äret øoparmaøaõb ®ulm ile almaøõd

372 Mu§ävir cevät iden müsä§izinä iden
æasävet øõtolmaø däõ®urr buñalmaøõd

373 Refe§ lavû[u] fuh úiyyät cefä ®äyiú üdbä
Fenä yoø olup gitmek beøä var øalmõaød

374 Feúùlün mefäúìlün bu§õã •avìl oldõ
øinde cevähir var hüner andalmaøõr

Ve minhu eyan

(feûlün mefâîlün feûlün mefâîlün)

375 ùemätet úadù gülmek seõämet u´anõmaød
Tebellüc ®iyälanmaø teberrüccanmaødõ

376 Ta§rrì •aleb itmek mer§kendüzin görmek
Teheccüd uyaõrõø tenebbüh uyanmaød

[97b] 377 MübeŸŸir nedir müsrif õamuøterif käsib
Mu•affif ´atan eksik te•vül uzanmaõd

378 Serìr ü erìke tàeräõik sürür tàlar
Süräõø serä-perde tevekkuõyanmaød

379 Neciyy ü¨afì sõrda ú dimekdir semì adda
æadìm ü úatìø eski tefettüt ufanmõaød

380 ~amiyyet ne úär itmek ta´addì yüzin dönmek
Tebessüm biraz gülmekcälet utanmaød

381 Hübù•u nüzùl inmek ´uúùd u úurùõmaø
Veøùd u§a´ab •utraø tevaøøud ne yanmaød

El-Ba§ru'l-Mu ¸äriú

(mef'ûlü fâilâtün mef'ûlü fâilâtün)

382 Mu§är öründülenmü mi¡mär u úar´a meydän
Ma §bùs §abs olunmõú sicn ü §a´ìr zindän

383 Ric a´õúasced altun y§anùm øara tütün
Æõrs [u] beyä¸ käûõd türs ü kenìf øaløan

384 Mõbä §di çeräûa mi käät arõñ yeridir
[98a] £eccäc älõ-cärì vehhäc úemú-i sùzän

385 Elvä§ta¨talardõ´afväne yüzi düzeú
Ácäm mì úelerdü ûay®õa ûäbe orman

386 `attär aldayõcõnemmäm øovlayõcõ
øni's-sebìl yolõ tìh ismidir beyäbän

387 Väõb hemìúe väcib ser-medvìl däõim
MüŸúin mú ü münøäd mevyy §anìŸ püryän

388 Mescùroldõõmõú dürdùr u var girdäb
Mehcùr yäve bõ cumhùrõr büzürgän[47]

389 ø®är mehil virmek tes§ì alõvermek
Í§äø bende çekmek mì§äø u úahd peymän[48]

390 Sebt ü sebät §at ir§ ü türä§ mìräs[49]
úøän u úiúr bilmek hem úörf ü cü§län

391 Lä-yenbaì neúyed lä-yebtaì necùyed[50]
Yaúdù ider tecävüz yebdù olur nümäyän

[47] "büzürgän Färsìdür yaúnì ulular büyükler maõnäsõr" derkenar
[48] "peymän Färsìdür úahd maõnäsdur" derkenar
[49] "mu §kem itme" derkenar
[50] "ne úyed Färsìdür istemez necùyed Färsìdür lä yaúnì olmaz maõnäsõ" derkenar

392 Hem häõuläõi anlar yine øa´d iderler
[98b] ~ikmet nübüvvet oldı hem úadl ü úilm æurõän

393 ørä giceyle gitmek idbär arøa virmek
Keff aya kölye bögrek dıś sinn üõrs dendän[51]

394 MeŸmùm Ÿemm oluõı märid (ü) merìd ser-keş[52]
MecŸùŸ pärelenmiş úämir ¨aräb vìrän

395 úArş oldı cism-i aú®am õudur hu §t ecsäm
Hem úarş saøf-¨äne hem úarş §-õsul ün

396 úArş içinde kürsì kürsì içinde gökler
Gökler içinde yirler çepçevre §aõúummän

397 Yirler ırur muúallaø merkezde noøta-värì[53]
Durmaz döner felekler mänend-i çarħ-ı gerdän

398 Mefúùlü fäúilätün baħr-ı mu¸äriúi bil
úilm ü kemäl ü §ikmet kesb eyle olma nä-dän[54]

El-Ba§ru'l-Hezecü'l-Müseddesü'l-Ma§Ÿùf

(mefâîlün mefâîlün feûlün)

399 úAlìm ü úälim ü úallläm dänä[55]
æadìr ü muøtedir øädir tüvänä

[99a] 400 æanıu ¨äõib ü meõyùs nevmìd
Na®ìr ü nidd ü ¸idd u küfv ü hem-tä[56]

401 ùu yir kim andadır ol Æùr-ı ûõ
O yiriñ adıdur Sinìn ü Sìnä

[51] "dendän Färsìdür dişi maúnäsınadur" derkenar
[52] "ser-keş Färsìdür ayru baş çekici dimekdür" derkenar
[53] "gibi" derkenar
[54] "cähil" derkenar
[55] "dänä Färsìdür úälim maúnäsınadur" derkenar
[56] "hem-tä Färsìdür mi§l ü na®ìr maúnäsınadur" derkenar

402 Æuvay bir vädidir øurbõnda ùàmõñ
Kim anda gördi när u nõrõ Mùsä

403 øem ùàm ismi yä øskenderiyye
Ya¨ud Farsìde bir yirdir müsemmä

404 Cenäb ev çevresi §ìn ortasõdõr
Nüzül øonuø içün §ä®õr müheyyä

405 ™ayä´ì øalúalar minhäc øayçõ
Müräúam gidecek yir õyúa´a §ä

406 Lübed øat øaõdõrkilmi ú lübed çoø
Mü úeyyed mürtefiú yüce muúallä

407 øez ördek §ubä a̱ vü keä̱ •oy
Semiz øuúlardurur selvay sümänä

[99b] 408 Celä äväre olmaødur vaú•an
Esìriñ cemúidir esrä üsä̱r

El-Baõ§u'r-Remelü'l-Me ókùl

(feilâtün fâilâtün feilâtün fâilâtün)

409 Nesem ü beúerdir insän neúamõtúr ü øoyunõd
Sereõänõñ adõyengeç baõø adõ§ut u nùnõr

410 Beúere beñiz femú äz esele diliñ uõdõr
ùefe (vü) leb dudaø lisän dil raøabe úunuø boõyund

411 Melekùt [u] mülk úizzet ceberùt [u] key õbùl[57]
Bime ne(i)[y]le §ümme anda lime maúõnäçündir

412 ùyeú u firaø bölükler hereb ü firär øaçmaø
úAmed ü úamùd direkler¨õsäriye sütùnõd[58]

[57] vezin
[58] "sütùn Färsìdür direk maúõnäsõdur" derkenar

413 Nedürür úaŸel melämetõdür úaøø u âmre za§met
Taúab u na´ab müúaøøat suúur u lemem cümùndõ

414 Yaøa ceyb ü zeyû egilmek daõ§aøb naøb delmek
`a úeb üu úub âaçlar ¨a ab u ¨a´ab odunõdr

415 Feúilätün fäúilätün remeliñ bu vezni úmle
[100a] Geçene irilmez ammä gelecek hemän bu gündür

El-Ba§ru'l-Müctes§ü'l-Ma¨bùn

(mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

416 ~anìf oûrõúivec egrilik na®ìf õar
`afìf yeñni na §f arõûu cefìf øurõ

417 Lemem günäh-´aûìrdir emem muøäbeledir
~a úem yüõdl ü úemem yücelik elemûrõ

418 Süläle nutfe menìdir úalaø uyúumõ øan
Keläle úol öli kim yoødur õlõvü pederi

419 `aläøa vü §a®® na´ìbi øaø yañúaøõb
Feväø ifäøat u r§at ´õdäø zen mihri[59]

420 ~aref ne söylese bilmez heremõøatcanõú
Nedir úaøìmoûõmaz nedir úacùz øõar

421 Mehìl yere dökilmü ke§ìb øumõyûõõ
Kelìl çünki yorõmõú úalìldir ´aýõ[60]

422 Ra§ø bäde-i ´äfì hem täze vü ter
~adìøa baûçe vü bostän ki ola dìvõar

[100b] 423 Melek feriúte felek gök nüsük úibäde§-i
Merä vü reybe gümänõd verä öte añõr

[59] "zen mihri Färsìdür úavret nikä§ dimekdür" derkenar
[60] " ¨aste maúnäsõa" derkenar

424 Yaõuduûar olur yesteú ødir olur
Cemìú ü øeõbe vü käffe cümle gösgötüri

425 Mefäúilün feúilätün mefäúilün feúilät
Bu úäleme neye geldiñ bilenden¨aberi

Ve minhu ey¸an

(mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

426 Dehiyy ü keys ü§aŸõ Ÿekiyy ü zìrekdir
Vehiyy ü fätir ü dänì¸aúìf gevúekdir

427 Beúar sevinmege dõ õmaú örindilenmek
Re¸äúet emmege §edyän hem iki emcekdir

428 Baúü¸a sivri siñekdir firäúe perväne
ÿübäb øara siñek úankebùt örimcekdir

429 úmäd yüce binälar mihäd u ferúdöúek
Li §äf u mil §afe yoûan øamì´ gömlekdir

430 Feriyy úaceb yaramaz úmeliy zemän-ı evìl
[101a] Merìc øarma øäúi hem behìc gökcekdir

431 úarìm däõin ü medyùn ûaräm däõim úer
™arìm øaú olõan in´õräm üzülmekdir

432 £übùr u veyl heläk ü fütùr süst olmaø
Eberr ü evsaú em§ile¨ayõlu yegrekdir

El-Ba§u'r-Recez

(müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün)

433 Tesnìm cennet çeúmesi mäõ-i maúìn ãab-ı ävän
Zaøøùm cehennem meyvesi ¨älid mu¨alled cävidän

434 ÿù-mirre Cibrìl-i Emìn Ÿü'l-eyd øuvvet issidir

Dä¨ir Ÿelìl ü ¨ordõ u vähì ¸aúìf [ü] mühce cän

435 Ümmü'l-øuã bil Mekkedir ümmü'l-kitäb a´li'l-kitäb
Ümmì anadan ôûma hem ümmì oøuyup yazmayan

436 ~alläf çoø çoø and içen hemmäz taúyìb eyleyen
Därì vü mûnì defú iden maúrùf eyü münker yaman

437 øaŸär øorøutmaø durur úuüär bildirmekdürür
ùlän ôlmaø äúikär ìøän inanmaø bì-gümän

[101b] 438 Rùzõ cezä ôr yevm-i dìn hem silm úúat ôbûa dìn
Räsi¨ øavì §äbit olan räyet úalem äyet úämi

439 Men ŸelleŸì kimdir o kim yeõtì gelür yedrì bilür
Cädil çekiú úävir anõú cähid dürû ämin inan

440 Álä niúam me§vaøämûamret øaôõø izdi§äm
øcär u semk ü saøøf m miúräc u süllem nerdübän

El-Ba§u'r-Remelü'l-Müseddesü'l-Maøsùr

(fâilâtün fâilâtün fâilün)

441 Rabb ´ä§b Rabb hem Perverdgär
úayb gizlidir úehädet äúikär

442 Veche ôble hem teveccüh ismidir
ùa r cänib oldõ §äcib perde-där

443 úA´f ekin çöpi vü re§an yaprâõ
æarúa vü yaøø øabaø ôø §ä¨õyär

444 æäni´ ü ´ayyäd aõøøayd bâ
I´ õyäd u ´ayd avlamaø úikär

445 Nekf ü istinkäf úär itmekdürür
[102a] Deyn borç u beyn firøat úeyn úär

446 Säø incik sùø cemúi rükbe diz

Berø úimúek vedø ŷüamur §elc øar

447 Müblisùn nevmìŸ olanlar kürh güç
Mu §ùemì vü müttaøì perhìzkär

448 ǔúb iki ĕû arasõ hem ĕû yolõ
ǔä ĕõ egri úa• úäõdir kenär

449 ™ar ´ovuø ´ar[´ar] ´ovuø yildir øõat
~ä´õb ulu yel(dir) ki ola seng-bär[61]

450 £eyyib er görmiǔ zen ü zen görmiúer
Baúl erdir kehl øçõ ridõ yär[62]

451 Vizr aûõ yük hem günäh u hem si§ä
Beõs heycä§arb ceng ü kärzär[63]

452 Rehb ü¨avf u raúb ua¨ýe øorøuõ
Künh ü øus̲ ¨ätime päyärõkär

453 Bir e§er øo tä ki øala yädigär
Bir úamel ö saña ola [yär] ûär

[102b] æõ(d)[•]mìr-i ~a ¸ret-i Mevlänä
Ketebehü'l-Faøìrü'l-~aøìrü'l-Mevlevì `alìl Mähir
Sene 1268

[61] "seng-bär Färsìdür daõûõ maúnäsõnadur" derkenar
[62] "yär Färsìdür yarõmõ maúnäsõnadur" derkenar
[63] "kärzär Färsìdir ceng maúnäsõnadur" derkenar